

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in urednik:

Andrej Žumer,

nadučitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 9.

Ljubljana, 1. velikega travna 1891. XXXI. leto.

Vsebina: Jakob Dimnik -- Postojina: Gosposka (oblastvo). — Lj. Stiasny — Kamnik: Podobice v abecedniku. — K statistiki ljudskega šolstva na Kranjskem v letu 1889/90. — J. Marn: Knjiga slovenska. — Književnost. — Listek. — Naši dopisi: Iz Ljubljane. — Iz radovljiškega okraja. — Iz postojnskega okraja. — Z Iga. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Gosposka (oblastvo).

Učna slika za višjo stopinjo.

I.

Kako se glasi četrta zapoved božja? „Spoštuj očeta in mater, da se ti dobro godi in da dolgo živiš na zemlji“. Kaj je v četrtri zapovedi božji zlasti zapovedano? „Da naj otroci svoje roditelje spoštujejo, ljubijo, jim strežejo, pokorščino skazujejo, v dušnih in telesnih potrebah pomagajo in zanje molijo“. Kateri otrok pa spoštuje svoje roditelje? „Tisti, ki jih ljubi, jim streže, pokorščino skazuje, rad pomaga in za-nje moli“. Kaj je pa Bog obljubil tistim otrokom, ki svoje roditelje spoštujejo? „Dolgo življenje in dobro na zemlji“. Ali bi ti rad dolgo živel? „Rad“. Kaj pa tirja Bog od tebe, če hočeš dolgo živeti? „Svoje roditelje moram spoštovati“. Kaj bi si pa ti poleg dolzega življenja še želel? „Da bi se mi dobro godilo“. Kaj bi si pa želel, da bi se ti dobro godilo? „Zdravje, vsega

zadosti, kar potrebujem za vsakdanje življenje, mirno vest in veselo srce“. Kdo pa ima vse to, kar si sedaj naštel? „Tisti, kdor svoje stariše spoštuje“. Kaj je pa Bog obljubil tistim otrokom, ki četrto božjo zapoved zvesto spolnujejo, po smrti? „Večno zveličanje v nebesih“. — Vidite, ljubi otroci, kako velike dobrote prejema tisti otrok od Boga, ki zvesto spolnuje četrto zapoved božjo; če hočete, da se bode tudi vam dobro godilo in da boste dolgo živeli, le zvesto spolnujte to zapoved!

Zakaj pa tirja Bog od otrok, da svoje roditelje spoštujejo? „Zato, ker imajo roditelji velike skrbi in odgovornost za svoje otroke“. Kaj pa dobiš ti vse od svojih roditeljev? „Hrano, obleko, stanovanje itd.“ Kam greš prosit kruha, če si lačen? „K materi ali očetu“. Kdo ti napravlja obleko,

da te ne zebe? „Oče in mati“. Kdo ti da zvečer mehko posteljo in gorko stanovanje? „Mati in oče“. Komu potožiš najrajši svoje bolečine, če si bolan? „Materi in očetu“. Kdo ti streže v bolezni? „Mati in oče“. Kdo plača zdravila in zdravnika? „Roditelji“. Ali nimajo roditelji res velikih skrbi za otroke? „Imajo jih“. Ali ni torej prav, da Bog tako ostro tirja od otrok, da svoje roditelje spoštujejo, ljubijo in za-nje molijo? „Prav“. Ali ti kaj moliš za svoje roditelje? „Molim“. Kdaj pa? „Zjutraj in zvečer“. Kdaj moramo pa še moliti za-nje? „Pri službi božji“. Kdaj pa še posebno? „Kadar so bolni“. Ali ti je mogoče roditeljem vse njihove skrbi in dobrote poplačati? „Nikdar ne“. Kako pa vsaj deloma povrneš svojim roditeljem njihove skrbi? „S pridnostjo in pokornostjo“. Ali ti je še znana pesmica „Mati“, ko smo se nedavno na pamet učili? Povej jo!

Dete revno, dete malo,
Kdaj mi bodeš poplačalo,
Vse, kar zate skrbna mati
Mogla sem in bom prestati.

— — — — —
— — — — —

Dete malo in ubožno,
Bodi pridno in pobožno,
S tem skrbi mi boš plačalo,
Dete revno, dete malo!

(Glej: Drugo berilo str. 14!)

Ali sme otrok vse počenjati, kar se mu dopade? Ne. Ali smeš iti k sosedovim v vas vselej, kadar bi se tebi ljubilo? Ne. Ali se smeš vselej igrati, kadar se tebi dopade? Koga moraš pa vprašati in prositi za dovoljenje? Roditelje. Ali sme tvoj brat ali tvoja sestra vse počenjati doma, kar se mu dopade? Ne. Kdo pa odkazuje delo doma! Oče in mati. Kaj so torej oče, ker v hiši ukazujejo in gospodujejo čez otroke? Gospodar. Kaj so pa mati? Gospodinja. Ali ti je še znano, kako imenujemo roditelje in otroke skupaj z jedno besedo, ker so vedno združeni med saboj? **Družina.** Kdo je gospodar v družini? Oče.

Kdo gospodinja? Mati. Kakšno pravico imata oče in mati v družini? Opominjati, svariti in ukazovati. Kakšne dolžnosti imajo pa otroci do gospodarja in gospodinje? Jih morajo slušati. Kdo to ukazuje? Bog. Kje? V četrti zapovedi božji. S čim pa žuga Bog tistim otrokom, ki niso pokorni svojim roditeljem? Z najhujšimi časnimi in večnimi kaznimi. — Da pa roditelji svojim otrokom vse lahko preskrbé, kar potrebujejo za vsakdanje življenje, zato morajo tudi pridno delati in v potu svojega obraza služiti vsakdanji kruh. Dostikrat se pa pripeti, da roditelji ne morejo vedno povsod biti in vseh del opravljati; kaj misliš, kdo jim pomaga? Otroci. No, dobro; kaj pa, če so otroci še premajhni in preslabotni? Pa posli. Dobro; koga pa prištevamo k poslom? Pestunje, hlapce in dekle. Ali smejo roditelji tudi poslom ukazovati? Tudi. Zakaj pa? Zato, ker jih je Bog njim izročil, da skrbé za njihovo dušno in telesno blagostanje. Ali so dolžni posli torej gospodarja in gospodinjo slušati? Dolžni. Kdo jim to ukazuje? Bog. Kje pa? V četrti zapovedi božji, ker ta zapoved ne zadeva samo otrok, ampak tudi vse druge podložne. Ali imajo posli tudi take dolžnosti do gospodarja in gospodinje, kakor otroci do roditeljev? Prav take. Ali jim Bog tudi tako plačilo obljubuje, kakor otrokom? Tudi. Ali spadajo torej posli tudi k družini? Tudi. Kako se morajo pa otroci do poslov obnašati? Ne smejo jih zaničevati ali navlašč nadlegovati.

Slišali ste, ljubi otroci, kako važno mesto imajo roditelji za vas na zemlji; oni so pravi namestniki Boga samega. Kdor roditelje ljubi, ta ljubi torej tudi Boga in — kakor veste — kdor pa Boga ljubi, tega ljubi tudi Bog!

Dragi otroci! Marsikateri otrok je pa tako nesrečen, da mu roditelji kmalu umrjé. Kako pa imenujemo tacega otroka? Siroto. Kaj misliš, ali Bog potem siroto zapusti, posebno če je zvesto spolnovala četrto zapoved božjo? Ne, ampak pošlje

ji druge dobrotnike, ki prav tako skrbé za siroto, kakor roditelji. Kje smo se pa to učili? V berilni vaji: „Sirota Jerica“. (Glej 15. berilno vajo v Drugem berilu!) Kdo se je usmilil Jerice? Bogata gospa. Zakaj se ji je pa Jerica dopadla? Zato ker je svoje svoje roditelje tako ljubila in tudi po smrti njihovi za-nje molila, če prav ji niso nič zapustili. Ali se je Jerici pri tej gospej dobro godilo? Prav dobro. Kaj se iz tega učimo? Iz tega se učimo, da: „Kdor roditelje ljubi in rad jih ima, že tukaj na svetu Bog srečo mu dá“. Kako smo že rekli poprej, s čim pa žuga Bog tistim otrokom, ki ne spolnujejo četrte zapovedi božje? Z najhujšimi časnimi in večnimi kaznimi.

Za vzgled naj se metodično razpravlja 23. berilna vaja v Drugem berilu „Bog je

pravičen“ ter pové otrokom še več tacihih vzgledov iz „Zgodeb sv. pisma“, iz šolskih beril in iz vsakdanjega življenja. Prav mnogo lepih vzgledov najdemo tudi v našem „Vrtci“. Take razprave so zelo potrebne, da se vcepi otrokom v srce ljubezen in spoštovanje do roditeljev. Ljubezen in spoštovanje do roditeljev je podstava sreči in blagostanju družinskega in državnega življenja; kajti vsakdanja skušnja nas uči, da otroci, koji so četrto božjo zapoved do roditeljev zvesto spoštovali, pokorni so bili vedno tudi vsem drugim svojim predstojnikom, oziroma gosposkam (oblastvom) in o tem bomo govorili v prihodnjih člankih, koji vsi bodo pisani na podstavi četrte božje zapovedi: „Spoštuj očeta in mater, da se ti dobro godi in dolgo živiš na zemlji!“

Jakob Dimnik — Postojina.

Podobice v abecedniku.

VII. v — vile.

1. Pripovedovanje.

Zvesti bratje.

Ob času košnje prideta dva krepka mladeniča s Hrvaškega na Kranjsko, kjer je manjkalo delavcev ter rečeta nekemu kmetu: „Hočeva vam ves čas travo kositi, ako nama daste živež in še vsakemu deset goldinarjev plačila“.

„Deset goldinarjev vsakemu je preveč“, odgovori kmet, „obema deset bi bilo dosti“. „Ne“ — zavrnete mladeniča — „midva želiva ravno deset goldinarjev vsak, kajti drugače nama ni pomagano. Ako nama toliko nečete dati, bova se kam drugam ponudila“.

„I zakaj pa ravno vsakemu 10 gld.“ vpraša kmet. „Glejte“, odgovorita mladeniča, „imava doma še jednega mlajšega brata, ki je že 14 let star. Nek spreten

kolar bi ga izučil kolarstva, a zahteva 20 gld. učnine. Toliko novcev pa naš oče nimajo in jih tudi nikakor ne zmorejo. Zato sva se starejša brata dogovorila, da hočeva toliko novcev zaslužiti“.

„Naj pa bo“, reče kmet, „zavoljo vaše bratovske ljubezni vama rad dam 20 gld., ako bodeta delala, da bom z vama zadovoljen“.

Zvesta brata sta s potnim obrazom ves čas prav pridno delala; v jutro sta prva vstajala in se zvečer zadnja vlegla.

Ko je bila vsa košnja končana, izplača jima kmet, za kolikor so se bili pogodili, in jima reče: „Vidva sta si plačilo pošteno zaslužila, tukaj imata še vsak dva goldinarja po vrhu.“

Pouk: Zvesto so se ljubili bratje. Posnemajte jih, kajti

Lepšega na svetu ni
Nego bratje so zvesti.

2. Nazorni nauk.

Vile rabijo posebno kosci in grabljevke ob košnji. Kosci pokosé travo, a grabljevke pokošeno travo pograbijo z grabljami in vilami v ograbke. Pokošeno travo tudi večkrat z vilami in grabljami obrnejo, da se hitreje posuši. Suho travo ali seno naložé potem z vilami na voz in jo peljejo domov. Tudi pri kidanji gnoja rabimo vile. Tu vidite narisane vile! Oglejmo si jih! Iz česa so vile? Kaj imajo na konci?

Z vilicami jemo meso ali druge reči. Vilice so železne, imajo roglje in lesen ali železen rog.

VIII. r — raglja.

1. Pripovedovanje.

Mala deklica z žveplenkami.

V velikih mestih, kjer je veliko bogastva še več pa revščine, prodajajo otroci ubogih roditeljev razne reči, da si s tem zaslužijo nekatere krajcarje.

Bila je huda zima in že se je mračilo, ko je šla mala, uboga deklica bosa in golglava po cesti. Imela je pač šlebedre na nogah, ko je šla od doma, a kaj ji je to koristilo! Bili so preveliki, in ko se hoče vozu ogniti, izgubi jednega, drugega ji pa odnese hudoben deček.

Ker je bosa in ker je zelo mrzlo, zebe deklico. Nogi postaneta že rdeči in modri od mraza. V pletenici ima razne igrače kot raglje, konjičke itd., kakor tudi več škatljic žveplenk. Ves dan že blodi po mestu, a nič ne prodaja. Zaradi tega in ker je izgubila šlebedre, boji se iti domov. Nikdo je nima doma rad, vse jo suje. Doma pa tudi ni nič bolj toplo, kajti stanuje pod streho in veter žvižga okrog njih.

Od mraza vsa otrpnena se vsede v kot dveh hiš. Nogi potegne pod krilice, a zebe jo še bolj. Tudi roke ima že vse trde od mraza. Ah! Jedna žveplenka bi jo gotovo malo ogrela, ako bi si le upala jo užgati. Jedno vzame, jo potegne in „rič!“ kako

to lepo gori! Res si roke malo ogreje, ko pa hoče še malo noge ogreti, ugasne žveplenka in deklica sedi zopet v temoti.

Prižge drugo, tretjo ter sanja pri tem o topli sobi, pečenki in več drugih prijetnih rečéh. Slednjič vidi celo v blišči plamena svojo babico, katera jo je zelo rada imela.

„Babica“, vsklikne uboga deklica, „vzemi me seboj! Vem da odideš, ko mi zmanjka žveplenk. Izginila bo tudi topla peč, pečenka in vse, kar me danes razveseljuje!“ Hitro prižge ostanek žveplenk, da bi babico pridržala. Žveplenke dajo tak svit, da je jasneje kot bi bil beli dan. Babica se vsa sveti. Tudi ni bila še nikdar tako velika in tako lepa. Vzame malo deklico v svoje naročje in v srčnem veselju zleti kvišku. Deklica ne čuti več mraza, ne lakote, ne strahu — bila je pri Bogu.

Drugi dan dobé ubogo deklico z rdečimi lici, smehljajočim obrazom — mrtvo, zmrzneno. Poleg nje pa dobé pogorele žveplenke. Hotela se je ogreti, rekli so ljudje. Nihče pa ni vedel, kako sladko je sanjala uboga deklica.

Pouk: Uboga deklica je veliko hudega pretrpela na svetu. Mraz, lakota in tepež je bilo pri njej nekaj vsakdanjega. Vender je ostala poštena ter se spominjala dobrih naukov svoje babice, katera jo je rada imela. Zmrznila je na cesti, vender pri tem ni nič trpela, ampak v lepih sanjah je šla k Bogu, kajti:

Mladine najlepša lepota je ta:

Nedolžnost, ponižnost pa zlahtnost srca.

2. Nazorni nauk.

Jedna najnavadnejših igrač je raglja. Že male otroke razveseljuje ropotanje raglje. Tu vam pokažem ragljo. Iz česa je raglja? Ta raglja je torej igrača. Imamo pa tudi velike raglje, katere so malo drugače narejene in katere niso igrače, ampak pomenijo nekaj prav žalostnega. Veliki teden se spominjamo namreč trp-

ljenja našega odrešenika Jezusa Kristusa, kateri je za nas trpel, na križi umrl in potem iz groba vstal. Ko se prične Jezusovo trpljenje, zavežejo v cerkvi v znamenje žalosti zvonove in iz zvonika se

oglašajo žalostni glas raglje. Ko slišite iste dneve žalostni glas raglje mesto veselega zvonjenja, spominjajte se trpljenja Jezusa Kristusa, hodite pridno v cerkev in molite pobožno.

Lj. Stiasny — Kamnik.

K statistiki ljudskega šolstva na Kranjskem v letu 1889/90.

Po uradnih virih je štela Kranjska v preteklem šolskem letu 299 javnih ljudskih šol in sicer: 1 meščansko šolo (v Krškem) in 298 občnih ljudskih šol (s 521 razredi). Te se porazdelé na posamezne okraje tako-le: Mesto Ljubljana 8 (32 razredov z 8 paralelkami), Črnomelj 19 (33 razredov), Kamnik 27 (39 razredov), Kranj 30 (47 razredov), Krško 22 (45 razredov), Litija 20 (37 razredov), Ljubljana (okolica) 27 (44 razredov), Logatec 22 (49 razredov), Novomesto 30 (41 razredov), Postojna 36 (57 razredov), Radovljica 25 (36 razredov). — Jednorazrednic je bilo 177, dvorazrednic 65, trirazrednic 24, štirirazrednic 28, petrazrednic 3 in 1 sedemrazrednica. — 277 ljudskih šol je bilo za dečke in deklice, 12 jih je bilo samo za dečke, 9 samo za deklice. — Na 67 ljudskih šolah se je vršil celodnevni pouk, na 205 poldnevni, in deloma cel- deloma poldnevni pouk na 26 šolah. — V preteklem šolskem letu so se na novo osnovale 3 javne šole. Razven teh ljudskih šol bilo je na Kranjskem v šolskem letu 1889/90. 17 zasebnih šol, med temi 15 s pravico javnosti, 23 šol za silo in 5 ekskurendnih šol. —

Število učiteljev na Kranjskem.

Na kranjskih javnih ljudskih šolah in na meščanski šoli v Krškem je bilo v preteklem šolskem letu 387 učiteljev; od teh jih je imelo 341 spričevalo učne usposobljenosti, 35 zrelostno spričevalo in 11 jih je brez spričeval. Od 126 učiteljic na Kranjskem je imelo 100 spričevalo učne

usposobljenosti, 24 zrelostno spričevalo. Učiteljev veronauka je bilo 289, kateri so bili vsi razven jednega od cerkvenega oblastva nastavljeni. — Pouk v ženskih ročnih delih je oskrbovalo 69 učiteljic, od katerih so imele samo 4 spričevalo učne usposobljenosti. — 27 na novo ustanovljenih šol je bilo v l. 1890. brez učiteljev. — V telovadbi se je poučevalo na 274 šolah.

Šolsko obiskovanje.

Kranjska je štela v preteklem šolskem letu 79.247 šolodolžnih otrok. Od teh je obiskovalo 62.888 javne ljudske šole, 2.968 zasebne, ekskurendne in zasilne šole, 938 srednje šole, obrtnijske in poljedelske tečaje ali pa so jih poučevali na domu, 254 jih je obiskovalo šole sosednih dežel, med tem ko jih 748 zaradi težkih telesnih ali duševnih hib ni moglo šolo obiskovati. 4.818 šolodolžnih (7 in 8 let starih) otrok je bilo po § 17. deželnega zakona z dné 29. malega travna 1874. l. pouka oproščenih; 6.633 pa ni obiskovalo šole radi velike oddaljenosti od šole, revščine ali pa nemarnosti roditeljev. — Tako je n. pr. pri sv. Ani in v krajih, kjer še niso otroci všolani, kakor v Lučni, Javorjih, Stari in Novi Osilnici, Leskovici, Dražgošah, Bukovici, Šent-Lenartu, Kovoru, Kokri in na Šenturški Gori okoli 800 šolodolžnih otrok, kateri ne uživajo nikakega pouka in le 139 jih je za silo poučenih. Tudi v litijem okraju je bilo 447 otrok brez pouka, deloma radi velike daljave do šole, deloma radi nedostatnosti šolskih prostorov. Šolsko obiskovanje je zaviralo tudi nemilo pod-

nebe na pustem Krasu, posebno v Vojskem, kjer se mora redno od meseca listopada do malega travna s poukom prenehati. V mestih je šolstvo še najbolj urejeno. V obče se mora pritrditi, da je šolsko obiskovanje v l. 1890. napredovalo, kajti zaradi šolskih zamud je bilo v preteklem letu samo 2.779 strank z zaporom in 3.749 z globo kaznovanih.

Solsko obiskovanje je pa pospeševala tudi človekoljubnost posebno o božiči, ko so razna društva darovala ubogim šolo obiskujočim učencem zimsko obleko. Odlikovala sta se v tem Ljubljana in Krško.

Vsakdanjo šolo je obiskovalo 33.585 dečkov in 32.305 deklic, ponavljalno šolo 6.094 dečkov in 6.016 deklic. 1.247 šolodolžnih otrok ni bilo nikjer všolanih, od teh pripada 800 kranjskemu, 447 pa litij-skemu okraju.

Troški za ljudsko šolstvo.

Troškov za ljudsko šolstvo je bilo v preteklem šolskem letu 301.333 gld. 48 kr. in sicer: za plače 216.304 gld. 88 $\frac{1}{2}$ kr., za dopolnitvene doklade 1.221 gld. 4 kr., za starostne doklade 20.682 gld. 25 $\frac{1}{2}$ kr., za opravnine 12.187 gld. 15 kr., za opravnine dopolnitvene doklade 77 gld. 17 kr., za stanarino 2.320 gld. 95 kr., za dotacije 2.954 gld. 65 kr., za remuneracije 18.524 gld. 4 $\frac{1}{2}$ kr., za potnine in preselnine 407 gld. 64 kr., za podpore (zidanje šol) 6.000 gld., za pokojnine učiteljem 12.421 gld. 99 kr., za pokojnine učiteljskih vdov in sirot 5.539 gld. 71 kr., za vzgojnine 1.027 gld. 78 kr., za milostinje 1.571 gld. 71 kr., za četrtletnine (za umrle in za pogrebe) 142 gld. 50 kr. in za uradne potreščine 50 gld. Troški za ljubljansko učiteljsišče znašajo 34.426 gld. 5 kr.

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

*

Kakor je „Šolska mladina“ šeststoletnico presvetle cesarske rodovine Habsburške na Kranjskem poslavila s posebno himno, zložil A. Praprotnik (Veselje čuje se povsod itd. Priloga Uč. Tov. št. 11), tako je tudi „Tovariš“ praznoval nazočnost presvetlega cesarja Franca Jožefa I. v Ljubljani s slavilko (Živi svetli cesar naš! itd. št. 14) in prva mestna ljudska šola s pesmijo (Lepa bela je Ljubljana str. 210) itd., in z najvišjim odlokom dne 9. sept. je dobil njen voditelj cesarsko odlikovanje: Zlati križ za zasluge s krono, kar je bilo na čast in radost učiteljem in učencem. Tako poslavljen je tudi dne 18. okt. v občnem zboru „Slovenskega učiteljskega društva“ kot predsednik izpregovoril bolj ponosno: „Prebili smo mar-

sikatero viharne in društvu celó neugodne čase, a ker smo bili strpljivi in vztrajni, bili smo močni tudi v marsikaterih bojih za pravico in resnico. V dolžnost smo si šteli kot ljudski učitelji delati za ljudstvo ali národ s tem, da smo plemenili ljudsko šolo tako, kakoršne je treba za splošno ljudsko izomiko. Hvala Bogu! doživeli smo čas, da užé vidimo zdatni sad svojega truda. Bolj in bolj se priznava, da je dobro uravnana ljudska šola v istini najvažnejša podloga srečnemu družinskemu, národnemu in državnemu življenju. Dragi sotrudniki! združujmo se v to svrho še dalje, ter trudimo se v prid našemu milému slovenskemu národu in v prid lepi naši Avstriji itd. (str. 322)“. — V tem smislu je vabil tudi na naročbo „Uč. To-

variša“ za naslednje leto zahvaljeva se dosedanjim podpornikom in sotrudnikom, češ, bolj ko ga bodo podpirali njegovi prijatelji, bolje bode izpolnoval svojo težavno nalogo (str. 369).

Doživel je „Uč. Tovariš“ pri svojem trudapolnem delu reš mnogo veselih dni, a prestal pa je tudi nemilih mu in britkih časov, piše l. 1884. . Navadile so bútare se pleča. . Mnogo nas čaka še dela. Na delo tedaj, komur je mar, da si ohranimo naše težavno pridobljene pravice, in da se naše národno šolstvo in učiteljstvo v pravem narodnem duhu dalje razvija in napreduje. V ta namen je nasproti nenarodnim profesorjem vzmagal njegov predlog, da se je izvolil iz mestnih učiteljev odbor, kateri ima preskrbovati slovenske učne knjige za mestne ljudske šole (str. 14, 186—264) ter je bil A. Praprotnik izbran v stalni odbor in v deželno učiteljsko konferencijo. Razpravljal je v listu p. O slabih nasledkih preobloženja učencev v ljudski šoli; solnčna in senčna stran debate letošnjega naučnega proračuna; o neprilikah kranjskih učiteljev itd. Primerno je ogovoril predsednik Učiteljskega slovenskega društva občni zbor, kateri se je vršil še dokaj dostojno (str. 308); v vabilu na naročbo „Uč. Tovariša“ pa je že bolj rezo vzbujal vse slovenske učitelje in učiteljice k podpori duševni, in tudi materijelni, kajti v plačevalnem zapisniku založnikom je mnogo praznega prostora! — Z novim letom 1885. kliče Tovariš o svoji 25letnici svojim prijateljem, da ostal tovariš sem in bodem vam izkušen, za sveto stvar goreč, navdušen; a tudi vi ostanite v poklicu vstrajni, ostanite možje značajni! Ponosno smemo reči, pravi urednik v besedi slovenskemu učiteljstvu, da nismo delali brez uspeha; . . vendar mnogo važnega dela kaže se nam zdaj posebno na domačem pedagogijskem področji. Naše geslo naj tedaj bode: uglejmo vse, a pred vsem poprimimo se pripravnih mikališč in sredstev za svoje potrebe, za domače navade in misli, da bomo dvig-

nili srčno zaklad slovenskega dlana in uma (str. 2)! Donašal je „Tovariš“ čvrstih razprav o pouku in vzgoji, poročil iz učiteljskih zborovanj, dopisov iz raznih krajev, naznanil in ocen novih knjig, tudi neslovenskih, kazal na „Hrvatski učiteljski dom“, priporočal „Otročji vrt“, a ne po nemškem stroju, svetoval koristno poslovanje učiteljem o šolskih počitnicah itd.; vendar je čutil, da se mu mladi učiteljski naraščaj ne približuje. Potožil je to, češ, založništvo ima vedno več troškov, a vedno manj novih naročnikov, pač pa vedno več starih dolžnikov! In v občnem zboru „Slov. učiteljskega društva“ je moral urednik slišati, da nekateri niso zadovoljni s Tovarišem ne gledé vsebine ne gledé pisave. „O sklepnem ogovoru obžaluje g. predsednik, da se je letos že tudi mej učiteljstvom pokazal vpliv politične nesloge in pogubnega strankarstva; opominja gospode tovariše, naj se, ako se že drugi stanovi vdadó strastim političnega življenja, vsaj oni v svojem vzvišenem poklicu ne pusté zapeljati od krivih prerokov dvomljive slave, ampak naj zvesto in vztrajno spolnujoči svoje svete dolžnosti v prijaznosti in ljubezni mej seboj živé ter tako dajejo lep vzgled ljudstvu in izročeni jim mladini; to bode najlepši dokaz politične zrelosti in stanovske sposobnosti (str. 323)“.

K novemu letu 1886. priznava urednik, da ima „Tovariš“ boriti se z mnogobrojnimi domačimi in tujimi nasprotniki. . . Prišli so zares resni, ozbiljni časi. . . Naše delo za domačo sveto stvar prihaja vedno bolj vroče, in le v nerazrušljivi družbi bomo izvrševali svojo lepo namero za obrazovanje našega milega národa po načelu: „Vse za vero, dom in cesarja!“ V občnem zboru, ki ga je vodil podpredsednik, poprijemali so mladi učitelji odbor zlasti zarad knjižnice za šolsko mladino (str. 362) itd.; urednik pa je koncem leta zopet opominjal naročnike, naj bi poravnali svoj dolg pri založništvu, kajti brez denarne podpore nikakoršno podjetje shajati ne more (str. 369). — L. 1887 je pri-

čel „Tovariš“ brez posebnega predgovora urednikovega, kateri je kot predsednik v občnem zboru „Slov. učiteljskega društva“ povedal, da je ono pričelo z izdajo knjižnice za slovénsko mladino, čestital „Jezničniku“ o njegovi 25letnici, ter naznanil vsem podpornikom in sotrudnikom, da bode „Tovariš“ — akoravno užé postaran — tudi prihodnje leto še izhajal in zvesto delal na korist in slavo slovenskemu šolstvu in učiteljstvu pa sploh na blagor narodu slovenskemu. Zatorej prosimo: Kdor je z nami, naj tudi dela z nami — po starem našem geslu: „Vse za vero, dom in cesarja!“ — Prav tako se napoveduje o novem letu 1888: „Učiteljski Tovariš“ prebil je uže razne dobre in hude čase. Pretili so mu večkrat ljuti valovi viharčnih časov, a trdno je stal — in se do danes ohranil. Tudi nadalje bode prinašal samó zdravo, tečno hrano za šolo in dom itd. — Razun navadnih poročil je priobčeval v tem in naslednjem letniku urednik marsikaj za kazalni uk, iz šole za šolo, po abecedniķu, o strašljivih otrocih, in po knjigi:

Prva nemška slovnica in prvo nemško berilo za slovenske ljudske šole. Sestavili A. Praprotnik, A. Razinger in A. Žumer. V Ljubljani 1888. 8. str. 142. Nat. in zal. Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. D. I. Črke in zlogi. II. Pravopis. Slovnica. III. Berilne vaje (str. 265). V obče je ta nemška slovnica velik napredek na polji našega šolskega slovstva (str. 380).

Dne 23. febr. umre J. R. Milic, založnik in soustanovnik „Učiteljskega Tovariša“, kateri je v njegovi tiskarni, v njegovem okrilji in največ po njegovi veliki domoljubni požrtvovalnosti doživel že 28. leto (str. 65). O načrtih za versko šolo ni dal niti Tovariš niti Slov. učiteljsko društvo nobene posebne izjave; pač pa je „Laibach. Schulzeitung“ grdo mahati jela po Tovarišu in po kranjskih mračnjakih mej učitelji ter je oponašala celó uredniku, da je pod liberalnim (nem-

skim) mestnim zastopom postal voditelj mestni deški ljudski šoli itd. — Na to je krepko odgovoril Tovariš „V brambo in pojasnilo“ (str. 81 in 97), kjer na pr. tudi pravi: „Izkušnja nas uči, da se značajni ljudje vzgojajo na verski podlogi. Komur ni vera prva in poglobitna stvar in vodnica v življenji, ta se tudi za narodnost ne bode brigal, kadar pride na razpotje (str. 82). Da so liberalni nemški gospodje, ki so tačas gospodovali na magistratu, bili pravični do učiteljstva, kar se tiče pravnih razmer, to je istina. Da so nam pa tačas nasprotniki bili tudi nekdanji prijatelji, to je pa tudi resnično, a pri vsem tem nam nihče ne more očitati kako dejanje, ki bi nas bilo onečastilo (str. 98). Schulzeitung hotela je preklinjati slovenske učitelje, a prisiljena jih je bila blagoslovljati itd.“ — To leto se je osnovala „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ z lastnimi pravili, in pristopilo jej je tudi „Slov. učiteljsko društvo“, kateremu je dne 12. nov. po občnem zborovanji za predsednika izvoljen bil A. Žumer. A. Praprotnik je v št. 24 napovedal, da se „Uč. Tovariš“ bode še v prihodnje trudil za blagor domačega šolstva in učiteljstva ter se je priporočal zlasti mladim, nadopolnim sotrudnikom in sotrudnicam; v št. 23 pa je za drugi dan decembra presvetlemu cesarju posvetil čestitko:

Štir'deset let nam vže vodiš krmilo,
Srečno odvrčal si vsako nam silo,
Bog Te ohranil in varval nadlóg;
Avstrija srečna mil'jonkrat prepeva,
V srcih Ti zvestih okrog vse odmeva:
„Ljubi naš cesar, oj živi Te Bog!“

O novem letu 1889 se obrača odgovorni urednik Tovarišev do vseh zavednih in v pravem duhu naprednih učiteljev in učiteljic po starem svojem gáslu! V listu samem jim kaže marsikaj iz šole za šolo, kako naj šola poučuje in vzgaja, kako pogled na prijazni maj v naravi človeka vzbuja, naj vstane ter se duhovno pomladi. „Svet je lep: oh, ko bi bili tudi ljudje

lepi, to je, pošteni in dobri“, rekel je moder mož. Pošteni in dobri ljudje prihajajo iz dobrih, poštenih družin in iz dobrih, pravih šol. Najvišji namen vsaki šoli je, da mladini vcepi in ohrani čednostno in pobožno srce. Dandanes se v šoli mnogo, mnogo uči, pa spoznati moramo, da vse učenje v šoli je le polovičarsko, ako z učenjem ne združujemo tudi dobre, krščanske vzgoje. Nada, cvet in moč vsaki domovini je dobra vzgoja nežne mladine. Bolje ko se družine in šole prizadevajo, da mladino lepo vzrejujejo in jo hudobnih in pohujšljivih vzgledov in vplivov varujejo, bolje bode v domovini, v ožji in širji, cvetela moč in splošno blagostanje. Naše šole naj bodo delavnice pravega duha ter središče pravega značaja in terdna podstava vsem krepostim v življenju. Vsa šolska vzgoja naj bode zares, v resnici versko-nravna, in vesela rajska vzpomlad bode prihajala v milo domovino našo (str. 129). Povedal je Tovariš, kako se drugod vnemajo za versko šolo, kake sklepe je v ta namen storil katoliški shod na Dunaju itd.

Pri tem in takem prizadevanju pa je v zboru, v katerem je prvikrat prikazala se „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“, skromni A. Praprotnik moral slišati predlog, naj preneha „Učiteljski Tovariš“ v Ljubljani in naj „Popotnik“ v Mariboru postane društvene „Zaveze“ glasilo, kar je zbor naposled tudi sprejel. Zarad sloge, pravi na to, pripravljen sem takoj odložiti uredništvo, a kaj poreče k temu založništvo, tega takoj ne morem določevati (str. 156). — Da nekateri mladi učitelji s Tovarišem niso bili zadovoljni, k temu pripomogel je kolikor toliko tudi Jezičnik, zlasti obširni o Svitoslavu in Danici. Sicer je istina, da bi brez Jezičnika ne bilo že Tovariša, in nasproti brez Tovariša bi tudi ne bilo Jezičnika. Čast, komur čast! — Dobri Praprotnik je doživel vendar te sreče, da je prvo svojo mestno šolo vpeljal v krasno

novi poslopje, kakoršno je druga imela že davno, s slovesnim govorom (str. 318). Konec l. 1889 je pa izročil njeno vodstvo svojemu vrlemu nasledniku, nadučitelju Andreju Žumru, kateremu je že prej prepustil tudi uredništvo Učiteljskega Tovariša z iskreno prošnjo, naj bi dragi šolski tovariši še dalje podpirali naš stari, slovenski šolski list, da bode krepkeje sicer, toda vedno v pravem duhu zvesto delal na korist in slavo slovenskemu šolstvu in učiteljstvu po starem našem geslu: Vse za vero, dom in cesarja (str. 383)! — Srečna bila je naredba, da je „Slovensko učiteljsko društvo“ za svoje glasilo sprejelo Tovariša in da je v občenem zboru izbralo si Praprotnika za častnega člana, s čimur je društvo počastilo tudi samo sebe.

Dobra misel dobrih nekdanjih kranjskih učiteljev ni prav po smislu sedanje dobe učenjakom; vendar smelo rečem: Ako se bode Učiteljski Tovariš v vseh rečeh zvesto držal glasila priporočenega mu po starem uredniku, blagor mu! Pričujočemu priprostemu popisu pa dovolite, da pridnem po nadtridesetletnem učiteljskem službovanju še bolj zaslužen čestitko, katero so mu o 25letnici njegove službe Ljubljanske poklonili Narodni učitelji (Tov. 1883 št. 5):

Let pet in dvajset je lepó število,
A hipa nisi Ti nikdar zamudil,
Da v nas ljubezen bi za dom probudil,
Ki Tvoje vedno ga srcé čestilo.

Ko Tvojih strun poslušal petje milo,
Slovén se njega néžnosti je čudil;
Navdušen si mladini v prid se trudil,
In Tvoje delo sad je lep rodilo.

Ljubezen, spoštovanje on zasluži,
Kdor, kakor Ti, kreposti posvečuje
Najblažje v slavo sveti domovini:

Glej, zbor čestilcev se krog Tebe druži,
In jedna želja srca vsem dviguje:
„Bog živi Te še dolgo v čast očini!“

Književnost.

„Domovina“ zval se bode nov poličen-gospodarski list, kateri bode pričel izhajati začetkom tega meseca v Celji. Izdavatelj in urednik mu bode Dragotin Hribar, tiskar v Celji. Prihajal bode dvakrat na mesec in stal do konca leta le jeden golinar. List, katerega potrebo so spoznali ondtni svetni in duhovni voditelji naroda, prinašal bode celjske, spodnje-štajerske in slovenske novosti sploh. Poročal bode o dogodkih v Avstriji in po širnem svetu na kratko; gojil bode pravo avstrijsko domoljubje, priporočal verno, krščansko življenje in poudarjal v zvezi s temi načeli slovensko zavednost in rodoljubje. S politiko se bode le toliko pečal, kolikor zahtevajo ondote posebne razmere. Neopravičene napade nasprotnikov na poštene slovenske zavode in domoljube zavračal bode vselej krepko. Prva številka izide prvo soboto meseca velikega travna. Naročnina naj se pošilja pod naslovom: Dragotin Hribar v Celji.

Podobe za názorni nauk. Druga knjiga.

150 barvanih podob za prvi pouk najvažnejših strupenih in pitomih rastlin. Slovensko izdajo priredil Ivan Tomšič, učitelj na c. kr. vadnici in okrajni šolski nadzornik v Ljubljani. Založil in prodaja J. Giontini v Ljubljani. Cena 3 gl. 50 kr.

To je náslov najnovejši knjigi, ki je prišla na svetlo v založbi našega podvzetnega in za naše domače slovstvo zaslužnega knjigotrčca gosp. J. Giontini-ja. Ker je bilo po tej knjigi že več let popraševanje in občna želja naših ljudskih učiteljev, da bi se priredila slovenska izdaja, ustregla je tej želji tvrdka Giontini-jeva in izdala prekrasni učni pripomoček za názorni nauk pri rastlinstvu. Knjiga obseza 30 tabel, ki nam kažejo v živih barvah 350 podob najbolj znanih strupenih in pitomih rastlin po naslednji vrsti: 1. Strupene rastline; 2. Glive ali gobe; 3. Zimske cvetice; 4. Spomladanske cvetice; 5. Poletne cvetice; 6. Jesenske cvetice; 7. Povrtnina; 8. Zdravilna zelišča; 9. Kupčijske rastline; 10. Pašne in predivne rastline; 11. Žito; 12. Bučnate rastline; 13. Koščicaste, grozdne in jagodne rastline; 14. Koščicaste - sadne rastline; 15. Pečkato - sadne rastline; 16. Gozdna drevesa. — Vsaka rastlina je ob kratkem opisana, kolikor je namreč učitelju vedeti treba, da si na podstavi tega opisa prireja potrebno gradivo za poučevanje dotične rastline. Poleg navadnega domačega imena pridejano je tudi nemško in latinsko ime vsake rastline, kar bode našim učiteljem velike koristi za njihovo lastno nadaljno izobraževanje. Kakor prva, tako je bila tudi ta druga knjiga za názorni nauk jako potrebna in hvaležni moramo biti ne samó gospodu založniku, ki nam je knjigo založil, marveč tudi gosp. Tomšiču, ki nam je slovensko izdajo te knjige priredil. Mi od naše strani želimo, da bi je ne bilo slovenske ljudske šole, ki bi ne imela tega za našo

šolsko mladino prepotrebne učila. Cena jako okusno opravljena knjigi je zeló nizka, ako primerjamo nemške jednake knjige, ki so mnogo dražje, daš se mnogo laže in mnogobrójnejše razpečavajo nego li naše slovenske. V priložnosti izpregovorili bodemo še kaj več o tej knjigi.

„Pomladni glasi“ posvečeni slovenski mladini. Uredil in založil Cirilski. V Ljubljani 1891. Tisek »Katoliške tiskarne«. Cena 30 kr. To je naslov lični knjižici, katera je zagledala te dni beli dan in ima 18 kratkih in daljših sestavkov v vezani in nevezani besedi, kateri so pisani poljudno in lahko umljivo za našo mladino ter delajo vso čast pisateljem gg. bogoslovcem ljubljanskim.

Vsebina: »Angeljskemu mladeniču«, spisal A. Medved, je uvodni pozdrav sv. Alojzija. »Sveti Alojzij Gonzaga«. V tem sestavku nam opisuje gosp. pisatelj I. Benkovič življenje zaščitnika šolske mladine sv. Alojzija, v spomin 300letnice njegove smrti. Koncem sestavka podaja g. Benkovič kratek jednat pouk, kako naj mladina praznuje to 300letnico in kako naj posnema svojega priprošnjika. G. M. Opeka opeva v »Pozabljeni cvetici« hvaležnost. V sliki: »Mlado življenje« nam opisuje g. A. Rován zgodnjo ubožnega dečka in ponosnega bogataškega dečka in deklice. Ta slika ne zdi se nam toliko prikupljiva za mladino, ker lahko vzbuja sovraštvo do bogataških otrok. G. Tone Korinjski šiba izbornó v svojem »Pastirček Miha« otroško razvado o nakupovanji nepotrebnih rečí, posebno pa dečka, ki si na nepošten način pridobi potrebnega denarja, a zraven je tudi lep vzgled kesanja in spoznanja, da si tujega blaga ne smemo lastiti. »Sirota« je povestica malega Jernejčka, katerega so mati v nežni mladosti ostavili. Mičnosti je dovolj v tej povesti, tudi lep vzgled sočutja; le oblika pisave naj bi ne spominjala toliko na izmišljene pravljice; veznik »pa« je tu našel preveč milosti. G. Podgrajski naj v bodoče v tem smislu nadaljuje. V. S. nam opeva v »Planinki« lepi dom, da je povsod dobro a doma najboljšje. »Čudno drevo« je pravljica ubožnih dečkov, kako je z njima ravnal kruti grajščak. G. V. Steska graja tu neumljenost ter kaže, kako že Bog na tem svetu prej ali slej to kaznuje. G. A. Medved opeva v mali pesmici »Pred pomladjo« veselje nad bližajočo se pomladjo. Posebno se bode vsakemu prikupila povestica »Marija pomočnica«. G. A. Stroj je tu pravo pogodil, kajti otroci so radovedni, kaj slike na raznih krajih pomenijo. V »Utopljenem zvonu« nam pesnik opeva življenje in konec roparjev. »Na počivalu« je pravljica, v kateri g. V. Jakolj opisuje, kako Bog kaznuje togotnika in preklinjevalca. »Dedek« nam kaže, kako se v teku leta mnogo na zemlji spremeni. Res krasna je malo daljša povest: »Cerkvica v gozdu« spisal I. D.

V njej se nam v pravi podobi kaže preimenitni dan prvega sv. obhajila. V pesmici »Nagrobne misli« vzbuja g. A. Medved spomine na umrlo mater in na bodoče vstajenje. »Alojzijeve slavnosti« spisal J. D. »Volk« spisal A. Medved in »V Rim« spisal J. D. so lepi proizvodi v dramatični obliki, lahko izpeljivi v vsaki šolski sobi ali na prostem. Gotovo bodo pri- jali za razne šolske slavnosti. Niso dolgi, torej se jih lahko učenci dobro na pamet naučé. Prvi je resen, a druga dva sta šaljiva, da vzbudita mnogo smeha.

Gg. pisateljem bodi srčna hvala za to knjižico in le želeči je, da priče to nadaljujejo. Oblika in tisk knjigi sta lična ter cena 30 kr. nizka. Vsaka šola naj si kupi to knjižico za svojo knjižnico!

Ksaverij.

Narodne legende za slovensko mladino. Na- bral, izdal in založil Anton Kosi, učitelj v Središči. III. zvezek. Cena 16 kr. V Ptuiju. Natisnil W. Blanke. 1891.

Kar smo povedali o II. zvezku narodnih legend, velja tudi o tretjem. Večkrat se je pri nas že po- udarjalo, da ne manjka učitelju na deželi lepe pri- like v nabiranje narodnega blaga. Med učitelji, ki jo

vporabljajo, nahaja se tudi g. Anton Kosi, kajti med izdanimi legendami najdemo zopet nekaj naših na- rodnih. Nekaj jih je ponatisnenih iz raznih starejših listov in knjig. Tako bi se lahko tudi druge povestice izbrale iz raznih knjig in listov in dobili bi marsikatero dobro knjižico za mladino. Tudi ta zvezek »legend« je dobro došel. Cena 16. kr. je jako nizka. Priporo- čamo ga slovenskemu učiteljstvu in šolskim vodstvom v nakup za otroške knjižnice.

M. J.

V pojasnilo! »Navod k početnemu risanju in oblikoslovju, izdalo pedagogičsko društvo, cena 35 kr.«, lahko učitelj z enakim pridom rabi pri Eichlerjevi zbirki kakor pri Grandauerjevi, ker risarska metoda ostane bistveno taista.

Grandauerjeva zbirka ima to prednost, da je bolj sestavljena kakor Eichlerjeva, katera ima preveč gradiva in — izbiranje najprimernejšega za pouk je precej težavno.

Eichlerjeva zbirka je pa zaradi manjših listov učitelju priročnejša pri pouku. Bogato gradivo dru- zega dela bi se na višji stopinji prav dobro uporab- ljalo pri posameznem pouku, ako bi ne bili narisi kot predloge za učence nekoliko premajhni.

J. B.

L i s t e k.

Nekaj o sijajnem stanju učiteljic.

Upam, da bode, gospod urednik, z menoj zado- voljni, ako Vam prav po pravici povem, da prav pridno berem »Učit. Tovariša;« bode Vam li moj dopis tudi všeč, tega pa ne vem, — pa tolažite se s tem, da tudi meni ni vse všeč, kar pišejo Vaši gg. sotrudniki. Najbolj mi ugaja Vaš pesimist! To mora biti poštenjak — le tega ne vem, kako je kaj učite- ljičam naklonjen. Za Vas mislim, da nam niste na- sprotni, ker časi še kak dopis iz ženske roke priob- čite. Pa rekli bode, se vidi, da ženske rade govoré, kakor tudi Vaš pesimist meni, in morebiti bode celo potrdili dr. Mahničev recept zame — a jaz se mu ne podvržem! Hočem Vam pa kolikor mogoče na kratko povedati, kaj mi je potisnilo danes pero v roko. — Dalj časa že v vsaki številki »Uč. Tovariša« beremo o uredbi učiteljskih plač. Vedno se je pou- darjalo in se še poudarja potreba zvišanja, a povsod le za učitelje, med tem ko so se učiteljice ali pre- zirale, ali celo zatirale.*) No, zmagala je vender to- liko pravica, da smo pridobile učiteljice na deželi 50 gld. Dovoljujem si pa vprašanje: ali res mislite g. urednik in drugi gg. tovariši, da učiteljica nima toliko potrebščin? Mislim da, časih še večje, saj mo- ramo plačati vsako kapljico vode. Dalje porabimo več za obleko. Dalje mora tudi učiteljica skrbeti za na- daljno izobraževanje, oskrbovati mora vsa učila za

pouk v ročnih delih sama i. t. d. in to stane novce. Vidite torej gospod urednik, da bi tudi mé še marsikak desetak lahko spravile med svet, ko bi bil v mošnjčku.

Namenila sem se pa danes vse kaj družega Vam pojasniti. Ker je nedavno neki g. kolega doli za Savo tako nepriključno pisal o učiteljicah v »Slov. Nar.«, hočem ga malo potolažiti s tem, da mu malo po- jasnim senčno stran našega položaja. To pa se ve moram dokazati, in v dokaz naj služi moja malenkost.

Gospod urednik! Jaz sem že deveto leto učite- ljica — ne vem ali se Vam bode to veliko ali malo zdelo — a v teh letih doletela me je nič manj kot petkrat čast oskrbovati šolsko voditeljstvo. Smelo trdim, da se v tem oziru nobena mojih vrstnic ne more z menoj meriti, a tudi kar smolo zadeva no- bena, morebiti še starejših g. učiteljic ne. Smole imam jaz na cente, gospod urednik! Le berite, če ni to res.

Torej šolska voditeljica sem bila petkrat. Leta 1885. me je prvič doletela ta čast. Vodila sem šolsko krmilo tri mesece, zaslužila četrletno doklado t. j. 12 gld. 50 kr. a dobila nič! V drugič sem prevzela vodstvo 1887. l., oskrbovala je skozi pol leta; vrh tega pouk v obeh razredih s ponavljalno šolo za de- klince. Imela sem 255 otrok, poučevala čez 33 ur na teden. Prihranila sem normalno-šolskemu zakladu 250 gld. nadučiteljeve plače, a prejela za ves ta trud 24 gld., berite: štiri in dvajset goldinarjev. Za šolsko

*) V našem listu ne in v novem zakonu tudi ne! *Ured.*

vodstvo sem zaslužila 25 gld. a prejela 20 gld., in to poslednje šele čez jedno leto in le po blagohotnem posredovanji našega gospoda nadzornika. V tretje sem oskrbovala vodstvo 1889. l. samo skozi 6 tednov, a poučevala celo zimo (dobrega pol šolskega leta) po 32½ ur na teden in — strmite in zavidajte me — prejela za vse skup 8 gld. 88½ kr.! V četrth sem oskrbovala vodstvo 1890. l. skozi osem tednov in peti 1891. l. tudi toliko časa, obakrat s poučevanjem v obeh razredih, a za ta dva slučaja nisem prosila nagrade misleča: »Bog zna, ali bi dobila za koleke!« In vender je vsega skup 16 tednov t. j. 1/3 leta. Vidite torej gosp. urednik, da sem jaz res pod srečno zvezdo rojena.

Zaslužimo pa na dvorazrednicah krvavo te krajcarje, ki jih sedaj dobivamo, ker je, kakor čujem

skoro povsod tako,*) da ima učiteljica za tretjino otrok in z ročnimi deli po 3—4 ure več na teden kakor nadučitelj. Toliko v pojasnilo! Sicer me še nekje čevelj žuli in prav občutljivo, a ne smem preglasno povedati, sicer bode, gospod urednik, moj dopis res poslali v koš. Jaz se z Vašim pesimistom zelo ujemam v nazorih, vsled prežalostnihkušenj (omenjene niso najhujše), katere sem si pridobila v teh letih.

V življenji trnja, a cvetja na grob,
Storite nam raji narobe;
Trosite nam raji v življenje cvetic
A trnje shranite za grobe!

Z najodličnejšim spoštovanjem

Lepkova.

*) Kolikor nam znano, ne!

Ured.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. (Jakob Mencinger †). Dne 22. sušca t. l. je po dolgi bolezni v svojem rojstvenem kraju na Bohinjski Bistrici umrl umirovljeni nadučitelj g. Jakob Mencinger. Porojen dne 8. mal. srpana 1826. l. je bil torej v 65. letu svoje dobe. Oče mu je bil Marko Mencinger, cerkvenik in mati Jera, porojena Preželj. Po dovršenem učiteljskem tečaju ljubljanskem je bil 1845. l. imenovan učiteljem v svojem domačem kraju na Bohinjski Bistrici. Z njegovim imenovanjem se je tamošnja šola otvorila. Tu je služboval do konca meseca grūdna 1852. l. ter z dnem 1. prosinca 1853. l. nastopil učiteljsko službo v Gorjah. V najboljši dobi je tukaj kaj marljivo in vspešno deloval tako v šoli, kakor zunaj šole. Mnogo Gorjancev, ki so sedaj v raznih stanovih, pripravljaj je on za daljno šolanje. Njegov pouk je bil mikaven, kaj radi smo mi otroci hodili k njemu v šolo in vsak njegov učenec se ga kaj rad spominja. Dasi se v tedajšnji šoli v realistiki ni poučevalo, imel je ves njegov pouk realistično podlago. Rad je rabil pri pouku podobe. Da nas je vnmel za zemljepis, napravil si je takozvani »panorama«, zanj nakupil vsakovrstne zemljepisne podobe, vsa glavna mesta avstrijska in evropska, razne narode i. dr. ter nam jih je kot plačilo za marljivost in pozornost pri pouku razlagal in razkazoval skozi povekšalno steklo, nabrane drugo poleg druge na premičnih vretencih, tako da smo mnogokrat prepotovali vso Avstrijo in Evropo. Za prirodo nas je vnmel ne toliko s teoretičnim, kakor s praktičnim poukom. On je bil za tedajšnje razmere izboren sadje-rejec in cvetoljub. V svojih življenjskih potrebah kaj skromen — gostilne skoraj ni poznal — žrtvoval je mnogo za sadjerejo in za gojenje cvetic. Priredil si je na »Fortuni« veliko drevesnico ter šolske otroke in odrasle poučeval in vnmel za to stroko. Pozneje si je priredil na »Benkovem hribu« cel park z rastlinjakom ter tam prebil svoj prosti čas. Ker je bil

tudi organist, postavil si je poleti glasovir v rastlinjak in tam poučeval pevke in pevce. Posebno za sadjerejo je on v Gorjah mnogo storil in najboljši sedajšnji gorjanski gospodarji so njegovi učenci. Tudi božičnico smo gorjanski otroci že takrat poznali. Priredil nam je namreč pokojni vsako leto velike »jaslice« čez celo sprednjo steno šolske sobe. Tu ni postavil samo »jaslic« s sv. družino in sv. treh kraljev, temveč celo deželo s hribi in dolinami, s potoki in rekami, z mesti in prebivalci, s cestami in stezicami nam je razgrnil pred očmi ter vse še pokrnil z okroženim modrim nebom posutim z zlatimi zvezdami. Večjega veselja nam za božič ni mogel prirediti in na sv. večer ni bilo moč kakega otroka doma pridržati.

Tako je bil pokojni v Gorjah prav srečen in mi z njim. Ali vprašanje o učiteljskem stanovanji, o katerem se je kasneje začelo obravnavati, in pa nepri- lika, da so hudobneži nekega dne vso drevesnico uničili, ogrenilo mu je bivanje v Gorjah tako, da se je dne 25. vinotoka 1865. l. zopet preselil na Bohinjsko Bistrico. Od tam je šel 1868. l. za učitelja v Trnovo pri Ilirski Bistrici, kjer je služboval do 1871. leta. Od 1869. do 1870. l. je bil tudi okrajni šolski nadzornik za logaški okraj. Tudi tam je bil vzgleden v šoli in zunaj šole, je jako marljivo gojil sadjarstvo ter ga ima ljudstvo v dobrem spominu. Ker pa tamošnje podnebje ni ugalo njegovemu zdravju, premeščen je bil na svojo prošnjo v Predoslje pri Kranji, katero službo je nastopil meseca listopada 1871. l. Ko se je pa učiteljska služba na Bohinjski Bistrici izpraznila, vleklo ga je v domači kraj nazaj. Vložil je prošnjo za to službo in jo tudi dobil ter jo nastopil meseca malega travna 1872. l. Ko se je 1883. leta jednorazrednica na Bistrici razširila v dvorazrednico, imenoval ga je visoki deželni šolski svet stalnim nadučiteljem. Kot tak je stopil meseca grūdna 1885. l. v stalni pokoj.

V svojih poslednjih letih se je bavil jedino le z vzrejo cvetic, za katere je imel spretne roke. Izdeloval je tudi sam vrtno posode. Lepo je bilo poleti videti njegovo malo hišico obdano z najlepšimi cveticami. Pokojnik je ostal samec do smrti.

Njegovega pogreba se je vzlic slabemu vremenu vdeležila velika množica ljudij. Pevci so mu zapeli nagrobnico. Blag mu bodi spomin! A. Ž.

Iz radovljiskega okraja.*) — Občni zbor učiteljskega društva za radovljiški okraj se je vršil dne 2. t. m. v šolskem poslopji radovljiškem,

Predsednik g. M. Kovšca otvori ob 10. uri zborovanje z jako primernim in z odobravanjem sprejetim nagovorom. Omenja, da je šele pol leta preteklo, od kar smo bili zbrani pri prvem občnem zboru. Sedanjemu odboru pa se je potrebno zdelo sklicati v današnji dan drugi občni zbor. Povdarja posebno potrebo ljube sloge — kajti le tedaj, ako bomo složno delovali, smemo pričakovati, da bode društvo in z njim tudi šolstvo našega okraja процvitalo in obilen sad rodilo. Ako nam je sloga mati, potem se nam nobenega sovražnika ni bati. Nadaljuje: Ako pogledamo druge stanove, vidimo kako se vsak trudi, da v duhu časa napreduje; bodedo mari mi ljudski učitelji delali izjemo in zaostali?

Iz poročila tajnikovega povzamemo, da se je društvo ustanovilo 18. kimovca 1890. Odbor je imel 4 seje; povdarja posebno eminentno važnost prve seje, v kateri se je določilo, da naj društvo prireja koncerte, ter naj se z njihovimi čistimi dohodki vpisujejo šole našega okraja ustanovnimi udi društva „Narodna šola“. Uresničila se je ta krasna ideja — in sedaj imamo že šest šol ustanovnic, namreč: Begunje, Bled, Breznica, Jesenice, Koroška Bela in Radovljica. Društvo je priredilo v kratkem času dva koncerta; prvega v Radovljici. dne 19. listopada 1890 povodom imendana presvetle cesarice Elizabete, drugega v Lescah dne 2. svečana 1891. Z obema koncertoma sme biti društvo povsem zadovoljno. — Društvo šteje danes 57 članov, in sicer 24 pravih ter 33 podpornih. Pogrešamo med pravimi udi še nekaj imen naših sotovarišev; upamo pa, da se bodo v tem društvenem letu do zadnjega vpisali.

Gospod blagajnik poroča na drobno o gmotnem društvenem stanju. Temu izvestju povzamem, da je imelo društvo od 18. kimovca 1890 do 2. malega travna 1891 — 243 gl. 25 kr. dohodkov, ter 231 gl. 68 kr. stroškov; preostaja torej čistih 11 gl. 57 kr. Omeniti moram, da so precejšnjo vsoto pobrala društvena godala, litografiranje not itd. Za pregledovalce računov so izvoljeni: gđc. Strle, in gg. Turk in Vrezec.

Za tem poroča g. K. Simon o metodi lepopsija in nje praktični uporabi. Pojasnil nam je g. tovariš več metod lepopsija, pokazal natančno njih uporabe ter priporočal najboljšo zbrani skupščini. Temeljitemu poročilu je sledilo vsestransko priznanje.

K občnemu zboru „Zveze slov. učit. društev“ so se oglasili sledeči gg.: Ažman (poje I. ten.), Rus (I. ten.), Kovšca (II. ten.), Pianekci (I. bas), Podkrajšek (I. bas) in gđc. Razingar Miška.

Temu je sledila volitev društvenega odbora za bodoče leto; izvoljeni so gg.: M. Kovšca predsednik, Karol Bernard predsednikov namestnik, Ignacij Rozman tajnik, Karol Simon blagajnik, Iv. Pianekci odbornik in Francišek Rus pevovodja.

Za tem zaključil predsednik zborovanje s trikratnimi „slava“ — klici Najvišjemu pokrovitelju šolstva.

Vsi pevci smo se zbrali zopet dne 9. t. m. t. l. v Lescah, kjer smo se naučili nekaj novih pesmij za prihodnji koncert, prepevali pa tudi stare, krasne zbere v svojo zabavo. Ign. Rozman.

Iz postojnskega okraja v 17. malega travna. Res čudno je to: še tri leta niso minula in v tem kratkem času umrlo je v našem okraji šest učiteljev in sicer na Suhorji učitelj Šimen Hiti, v Senožečah upokojeni nadučitelj Karol Demšar, v Budanjah učitelj Andrej Legat, v Šturiji učitelj Viktor Čuden, v Št. Vidu Alojzij Lavrenčič in v Košani pa nadučitelj Filip Kete. Prvi trije so bili res že bolj v letih, a četrtri in peti nista bila stara niti po 30 let in zadnji prekoračil je tudi šele štirideseto leto. Človeku nehoté silijo misli v glavo, kako je vender to, da baš v postojnskem okraji toliko učiteljev umrje, prime-roma več, kakor v vseh ostalih okrajih na Kranjskem skupaj. Dolgo ni treba ugibati po vzroku. Neugodne krajevne razmere so glavni vzrok toliki umrljivosti. Ostra kraška burja jih največ pokoplje. Ni čuda torej, da izprašani učiteljski kandidati in drugi učitelji tako neradi prosijo v naš okraj. Vender zaradi tega obupati nečemo in tudi zbog teh neugodnih razmer bode naše geslo: »Naprej — dok nam srce v prsih bije!« Oklepiti se hočemo drug drugega in se med seboj podpirati po svojih močeh. V ta namen smo si ustanovili pred dvema letoma okrajno učiteljsko društvo, koje ima dva prav blaga namena in sicer podpirati društvenike v bolezni in postavljati umrlim tovarišem nagrobne spomenike. Do sedaj društvo še ni moglo izvrševati svoje plemenite naloge, ker nam je manjkalo novcev, vender danes smo pa, hvala Bogu, že toliko podkovani, da lahko pričnemo delovati v korist in čast učiteljstva našega okraja. Prav zdaj se nam nudi najlepša prilika, da postavimo pokojnemu nadučitelju Filip Kete-ju dostojen nagroben spomenik, tembolj, ker mu tega ne more postaviti zapuščena vdova in nihče njegovih sorodnikov. Blagi pokojnik pa to naše odlikovanje po vsi pravici zasluži, ker je bil za društvo vnet z dušo in telesom. Tak spomenik bode pa tudi spomenik za nas, ki bode pričal še potomcem o naši bratovski ljubezni med seboj. Zato se obračam kot društveni blagajnik do vseh p. n. gg. društvenikov s prošnjo, da blagoizvolé spolniti svojo dolžnost do društva ter poslati letnino — če ne celo pa vsaj polovico. Kdor pa v

*) Radi obilega gradiva slučajno zakasnjeno. Ured.

blaži namen bolj globoko v žep poseže — srčna mu hvala!

Jakob Dimnik.

Z Iga. (Razširjanje šole). Dne 31. sušca je bila tukaj očitna dražba za popravilo in razširjenje šolskega poslopja ter napravo novih klopij za vse tri razrede. Vsa dela je prevzel tukajšnji domačin, po-

sestnik in gostilničar gospod Janez Janželj za ceno 2780 gld. 76 kr. Kakor se razvidi iz načrtov, bo delo lično in posebno bode to dobro, da bosta poleg nadučitelja imela tudi II. in III. učitelj, oziroma učiteljica svoje prosto stanovanje v šolskem poslopju.

Fr. Trošt.

Društveni vestnik.

Iz „Zveze slov. učiteljskih društev“.

I.

V seji direktorija dne 28. sušca se je določil za zborovanje »Zveze« o binkoštnih sledeči vsopred:

a) Na binkoštno soboto ob 11. uri dopoldne seja upravnega odbora. Natančni vsopred sestavi predsednik.

b) Istega dne ob 4. uri popoldne seja delegacije. Natančni vsopred sestavi predsednik.

c) Istega dne od 2.—4. ure popoldne pevske vaje in seje raznih sekcij.

d) Istega dne ob 8. uri zvečer koncert s sledečim vsopredom:

1. Dr. G. Ipavic: »Zvezna« — Unisono s spremljevanjem orkestra.
2. A. Foerster: Naše gore — Mešani zbor.
3. A. Nedved: Moj dom — Moški zbor.
4. H. Volarič: Pogovor z domom — Mešani zbor.
5. A. Foerster: Pobratimija — Moški zbor.
6. Dr. F. Ipavic: a) O moja Avstrija, b) Pozdrav Bledu — Mešana zbor.
7. D. Jenko: Naprej — Moški zbor.
8. J. Haydn: Cesarska pesem — Unisono s spremljevanjem orkestra.

Med posameznimi točkami svira vojaška godba in tamburaški zbor.

e) V nedeljo ob 7. uri zjutraj slovesna maša, pri kateri se poje A. Nedvedova maša za moški zbor: »Slava Stvarniku«.

f) Istega dne takoj po maši glavno zborovanje po vsopredu, kakor ga bode določila delegacija.

g) Istega dne ob 1. uri popoldne banket.

II.

Za glavno zborovanje oglašeni so nastopni predmetje:

- 1.) Pravne razmere ljudskih učiteljev, poroča A. Vertovec.
- 2.) O jednotni pisavi v šolah po Slovenskem, poroča J. Mešiček.
- 3.) Važnost obrtno nadaljevalnih šol; kako jih snovati, poroča I. Lapajne.
- 4.) Zavarovanje pri banki »Slaviji«, poroča V. Holz.
- 5.) O socialnih razmerah slovenskega učiteljstva v sedanjih časih, poroča J. Ravnikar.

6.) O volilni pravici učiteljev in učiteljic na Kranjskem, poroča Luka Jelenec.

7.) O posebni nagradi za tiste učitelje, kateri poučujejo čez postavno število otrok, poroča Fr. Slanc.

8.) Latinica in nemščina, oglasilo kamniško učiteljsko društvo, poroča Ljudevit Stiasny.

9.) Metoda računstva na nižji stopnji, oglasilo »Pedagogičsko društvo«, poroča dr. Tomaž Romih.

III.

Za koncert se je oglasilo 88 učiteljev in učiteljic; vender še med oglašenimi pogrešamo dokaj poznatih pevcev-učiteljev, učiteljic pa je jako malo. Direktorij še ima nekoliko glask na razpolaganje; na zahtevanje pošlje jih dotičnim pevkinjam in pevcem.

Krško dne 10. mal. travna 1891.

Dr. Tomaž Romih
predsednik.

Iz Krškega. Dne 9. mal. travna t. l. je imelo »Pedagogičsko društvo« svoje prvo letošnje zborovanje v šolskih prostorih na Čateži. Zborovanja se je udeležilo precejšnje število udov in gostov,

Ob 1¹/₂ 10. uri dopoldne otvori društveni prvosodnik gospod Fr. Gabršek, c. kr. okrajni šolski nadzornik, zborovanje ter presrečno pozdravi došle društvenike in druge šolske prijatelje. Ob enem na kratko poroča o društvenem delovanju izza zadnjega občnega zbora.

Potem tajnik društva, gospod J. Bezljaj prebere zapisnik zadnjega občnega zbora z dne 6. velikega srpana 1890. l. Gospod prvosodnik poroča nadalje o došlih dopisih in zahvalah za podarjene društvene knjige ter važnejše prebere.

Sedaj gospod dr. T. Romih jako temeljito poroča o Lavtarjevih računicah, katere prav toplo priporoča ter stavi sledečo resolucijo:

- 1.) Le ona računila veljajo za šolo, na katerih so računiki v jedni sami vrsti.
- 2.) Temelj vsemu računstvu je številna vrsta. Številne podobe, katere je vpeljal Grube v osnovno računanje, so popolnoma neosnovane.
- 3.) Vsestransko obravnavanje vsakega števila se ne da zagovarjati ne gledé na objekt, ne gledé na učence.
- 4.) Obravnava se jedno za drugim; najpreje se šteje, potem sošteva, odšteva i. t. d. Vsaka računska

vrsta mora do dobrega utrjena biti, predno se nadaljuje.

5.) Tvarina za uporabne naloge naj se primerno vadi.

6.) Ker Lavtarjevo računilo in njegove računice tem zahtevam zadostujejo, zato se priporočajo.

7.) Vsaka umetnost naj se iz računstva odstrani. K temu spadajo tudi razne težke uporabne naloge, ki so oblečene v težke izraze. Vsaka uporabna naloga boji lahko umljiva.

Po daljši debati, katere se udeležijo gg.: Račič, Pretnar, Abram, Rozman in prvosednik, sprejme se ta resolucija in sledeči predlog:

a) Pri prihodnji učiteljski konferenciji naj se sklene, da okrajni šolski svet naroči za vse šole Lavtarjeve računice ter jih razdeli vsem krajnim šolskim svetom proti odškodnini (po jeden eksemplar).

b) Pričujoča resolucija naj se priporoča tudi »Zvezi«, katera naj potrebno ukrene, da Lavtarjeve računice odobri visoko ministerstvo, ker se iste drugače ne morejo uvesti v ljudske šole.

Kot delegatje »Zveze« se zglasé gg.: Grčar, Lapajne, Pretnar, Romih, Rozman in gospodične: Michél, Schmidinger, Šmitik, Zevnik. Gdč. Wessner se pa priporoča.

Končno se gosp. prvosednik zahvali navzočim za obilno udeležbo ter slednjic s trikratnimi »slava«-klici na presvetlega cesarja zaključí zborovanje.

M. M.

„Litijsko učiteljsko društvo“.

(Vabilo.) Dne 14. t. m. je v Zatičini v šolski sobi navadno zborovanje točno ob deseti uri dopoldne z nastopnim vsposedom: a) Društvene stvari. b) Razgovor o vdeležitvi glavnega zborovanja „Zveze učiteljskih društev“ v Trstu. c) Živahen in temeljit popis, kako skrbno naj se kmetijstvu koristne živali — sosebno ptice — varujejo“ (g. nadučitelj Janko Škrbinec.) d) Na novo urejene učiteljske plače „litijskega šolskega okraja“. e) Pojedini nasveti. Radi priprave naj sleharni naznani pravočasno svoj prihod g. učitelju Fr. Kovaču v Zatičini. Pri tej priliki si tudi lahko ogledamo zgodovinski zanimiva gradova **Bogensperk** (Valvazorjevo delalno sobo in knjižnico) in **Zatiško graščino**. Pri grdem vremenu preloži se zborovanje na četrtek po binkošti. K obilni vdeležbi uljudno vabi

odbor.

Iz kranjskega okraja. (Učiteljsko društvo).

Odbor učiteljskega društva za kranjski šolski okraj je sklenil v svoji seji dne 23. mal. travna t. l. prirediti glavno skupščino 2. mal. srpana t. l.

Podpisani odbor prosi one čestite društvenike, koji bi hoteli pri skupščini poročati o kakem predmetu — želeli bi bilo kaj praktičnega — to do konca vel. travna t. l. prijaviti odboru. (§ 8., točka 2. dr. pr.)

odbor.

Vestnik.

Deželni predsednik preblagorodni gospod Andrej Winkler je pred kratkim nevarno obolel, vender se mu je že na bolje obrnilo tako, da je upanje, da kmalu popolnoma okreva.

Imenovanje. Naučni minister je imenoval članom izpraševalne komisije za ljudske in meščanske šole v Ljubljani c. kr. profesorja in okrajnega šolskega nadzornika g. Frančiška Levca. To imenovanje zabeležimo s prepričanjem, da bode obradostilo kranjsko učitelstvo ter imenovanemu iz srca čestitamo.

Osobne vesti. G. Frančišek Punčuh, učitelj v Podkraj (postojnski okraj) pride stalno za učitelja na jednorazrednico na Slap (postojnski okraj), gosp. Mihael Mežan, učitelj na Slapu pa stalno za učitelja na jednorazrednico v Podkraj. Gspdc. Alojzija Bizail pride na 4. mesto v Vipavo; gospod Rudolf Piš, učitelj na Jesenicah, pride na jednorazrednico v Beli Peči. Stalno so umeščeni g. Rudolf Dolenec v Poddragi, gosp. Frančišek Česnik v Ovčaku in nadučitelj g. Ivan Barle v Podzemlji. Ker č. g. kapelan Peter Hauptmann iz službenih zadržkov ni mogel prevzeti suplature v Črnem Vrhu (glej »Uč. T.« št. 8), odposlal se je tja g. Karol Rožanec, učitelj v Dolenjem Logatci.

Visoki c. kr. deželni šolski svet je v zadnji seji dovolil ustanovitev jednorazrednice na Št. Urški Gori in v Retečah (do dozidanja šolskega poslopja ekskurendni pouk iz Škofje Loke) ter razširjanje

jednorazrednice v Preddvoru v dvorazrednico — v kranjskem okraju.

Deželna konferencija. Dne 23. malega travna je sklical deželni šolski nadzornik g. J. Šuman enketo kot pripravljalni odbor za letošnjo deželno učiteljsko konferencijo, ki se ima vršiti prve dni (3 dni) meseca kimovca. V enketo so bili pozvani in navzočni gg.: šolski svetnik B. Hrovath, ravnatelj A. Praprotnik in v Ljubljani bivajoči okrajni šolski nadzorniki ravnatelj A. Senekovič, prof. Fr. Levec, prof. V. Zupančič, vadniški učitelj I. Tomšič in nadučitelj A. Zumer. Enketa je sestavila glavne točke dnevnega reda za konferencijo, med katerimi se tudi nahaja dvoje predavanj. Ta čas se priredi tudi na l. mestni deški šoli v Poljskih ulicah učilska razstava. Glede števila odposlancev iz posameznih okrajev se je sprejel predlog, naj pošljejo okraji z nad 50 učnimi močmi (Kočevje, Kranj, Krško, Postojna) po 3, okraji s pod 50 učnimi močmi po 2 odposlanca.

Vse te sklepe seveda mora še visoki deželni šolski svet potrditi ter na tej podlagi sklicé konferencijo.

K preizkušnji učne usposobljenosti v Ljubljani, ki se je pričela dne 27. mal. travna, oglasile so se in so došle nastopne učne moči: 1. Za meščanske šole: S. Benedikta Zupančič (šolska sestra), učiteljica v Repnjah za slovenski in nemški učni jezik; Hermína Edlinger, podučiteljica v Št. Mihelu pri Pliberku (Koroško) za nemški učni jezik. 2. Za občne

ljudske šole: Bernard Andolšek, začasni učitelj v Dragi (za slovenski in nemški učni jezik); Janez Erker, zač. učitelj v Unter-Skrill-u (za nemški učni jezik); Francišek Kopitar, zač. učitelj v Gribljah (za slovenski in nemški učni jezik); Karol Pikel, začasni učitelj v Št. Mihelu na Notranjskem (za slovenski in nemški učni jezik); Francišek Razpotnik, zač. učitelj v Kotiči (za slovenski in nemški učni jezik); Ida Langer, zač. učiteljica v Kočevji (za nemški učni jezik); Viktorija Praprotnik, zač. učiteljica v Postojini (za slovenski in nemški učni jezik).

Zborovanje učiteljev z učiteljic (Seminar-lehrertag) se vrši v letošnjih binkoštnih praznikih na Dunaji. Doslej so udeležbo oglasili učitelji s 25 učiteljic. Zborovanje ima namen obravnavati, kako naj se izobrazba učiteljstva bolj vglóbi in delalna zmožnost povikša.

Koliko oseb ima obitelj? Na vsako obitelj pride povprečno na Irskem 5·2, na Ruskem 4·83, na Španjskem 4·64, na Italijanskem 4·56, na Škotskem 4·46, na Nizozemskem 4·22, na Švedskem 4·12, na Nemškem 4·1, na Angleškem 4·08, na Avstrijskem in v Belgiji po 4·04, na Švicarskem 3·94, na Ogerskem 2·7, na Danskem 3·61, na Francoskem 3·61 oseb. *Nap.*

„Stenograf“. V Zagrebu je začel izhajati list »Stenograf«, glasilo hrvatskega stenografičnega društva. Hrvatje pač v vseh strokah jako vrlo napredujejo.

Zahvala. Slavno prekristno društvo »Narodna šola« je podpisaneu krajnemu šolskemu svetu blagoizvolilo za malo udnino dveh goldinarjev mnogo

raznega šolskega blaga za tukajšno ubogo šolsko mladino podariti. Izreka se mu tem pótém v imeni omenjene šolske mladine najiskrenejša zahvala.

Krajni šolski svet v Hrušici pri Ljubljani dne 25. malega travna 1891.

Martin Malenšek

predsednik.

Zahvala. Slavno društvo »Narodna šola« je blagoizvolilo tukajšnji šoli doposlati brezplačno mnogovrstnega šolskega blaga, za kar se podpisano vodstvo v imeni obdarovane mladine najiskreneje zahvaljuje.

Vodstvo izgrede ljudske šole na Bojancih dne 25. mal. travna 1891.

F. Bitenc.

Zahvala. Slavno društvo »Narodna šola« je tudi letos blagoizvolilo tukajšnji šolski mladini raznovrstnega šolskega blaga brezplačno nakloniti. V imeni obdarovane mladine se voditeljstvo ljudske šole v Dragatuši lepo zahvaljuje.

Zahvala. Slavno društvo »Narodna šola« je blagoizvolilo tukajšnji šoli podariti obilo šolskega blaga. Za blagi ta dar se mu podpisana v imeni uboge šolske mladine, kakor krajnega šolskega sveta presrečno zahvaljujeta.

G. Križnik

predsednik.

U. Konjar

učitelj.

Zahvala. Prekristno društvo »Narodna šola« je podelilo tukajšnji šoli za malo vsoto dr. G. A. Lindnerjevo »računico v podobah« in obilo šolskega blaga, za kar se zahvaljuje šolsko vodstvo najiskreneje.

Šolsko vodstvo na Velikih Poljanah dne 12. malega travna 1891.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 466.

okr. š. sv. V krškem šolskem okraji je popolniti nastopne učiteljske službe:

- 1.) Drugo učiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Šmarjeti z letno plačo 450 gld.
- 2.) Drugo učiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli na Trebelnem z letno plačo 450 gld.
- 3.) Mesto učitelja-voditelja na jednorazredni ljudski šoli na Branskem-Kal z letno plačo 460 gld. opravljalno 30 gld. in s pravico do stanarine.
- 4.) Mesto učitelja-voditelja na jednorazredni ljudski šoli na Dobovci z letno plačo 450 gld., opravljalno 30 gld. in s pravico do stanarine.

Prosilci za te službe naj svoje pravilno obložene prošnje zakonitim pótém semkaj vlagajo do dne 2. rožnika t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem
dne 19. mal. travna 1891.

Št. 339.

okr. š. sv. Na dvorazrednici v Košani je popolniti nadučiteljsko mesto s plačo 500 gld., opravilno doklado 50 gld. in stanovanjem v šolskem poslopji.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim pótém semkaj vložé do dne 20. vel. travna 1891.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini
dne 19. mal. travna 1891.

Na trirazredni šoli na Jesenicah je razpisana izpraznjena tretja učiteljska služba z 450 gld. letne plače.

Prosilci naj prošnje predpisanim pótém tekom 14 dni sem predložé.

C. kr. okrajni šolski svet Radovljica
dne 18. mal. travna.

Listnica uredništva.

G. E. P. Ni nam bilo mogoče še na Vaše vprašanje odgovoriti. — G. Postojinski: Prihodnjič, hvala! — Sl. uč. dr. za kranjski okraj: Da bi omenjeni odgovor sedaj ponatisnili, pač ni umestno. Da se pa o tej stvari z društvom strinjamo, lahko se razvidi iz našega odgovora v 3. letošnji številki. — G.

E. M. na B.: Ni bilo še mogoče objaviti Vašo razpravo. — **G. J. T.** na R.: Vaše razprave še nismo mogli objaviti. Prosim ob priliki za kak listek. — **G. J. C.** v P.: Vaš spis smo morali še preložiti. — **Gg. s o t r u d n i k o m:** Ker se sedaj že določujejo dnevni redi za okrajne konferencije, prosimo gg. nadzornike, oziroma sotrudnike, da nam jih pošljejo v objavo.

»Učiteljski Tovariš« izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje »Slovenskega učiteljskega društva« prejemajo list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Poljske ulice št. 9; naročnino pa prejema gospod Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljkatve naj se pošiljajo franko.

Tiska J. R. Milic-eva tiskarna v Ljubljani.